

SCHULD *Sanering*

December 2008, nummer 6

Inhoud

<i>Het Voorontwerp Insolventiewet</i>	1
<i>Wettelijke zorgplicht schuldhulpverlening</i>	6
<i>Nieuw: moratorium en dwangakkoord Jurisprudentieoverzicht gewijzigde Wsnp per oktober 2008</i>	10
<i>Achter de hand: Wat voor financiële buffer heeft een huishouden nodig?</i>	18
<i>De saniet en zijn verzekeringen (3)</i>	22
<i>Schuldsanering in rechtshistorisch perspectief (4): de negentiende eeuw</i>	27
<i>Alimentatie en schuldsanering</i>	34
<i>Hoger beroep tegen beschikkingen van de RC</i>	38
<i>Actualiteiten - Voortgangsbrief voorkomen over- kreditering en schulden</i>	41
<i>De Wsnp in stelling gebracht</i>	53
<i>Rechtspraak</i>	55

Het Voorontwerp Insolventiewet

door H.H. Dethmers
*Rechter te Roermond en Maastricht*¹

Op 1 november 2007 heeft de Commissie insolventierecht een voorontwerp voor een nieuwe insolventiewet aan de Minister van Justitie aangeboden.² Deze commissie was door de minister ingesteld bij Koninklijk besluit van 3 april 2003³ en had als hoofddoel om een ingrijpende herziening van het insolventierecht voor te bereiden⁴. Na uitkomen van het Voorontwerp zijn er vele symposia georganiseerd over dit Voorontwerp.⁵ In dat kader heb ik op een door Kluwer georganiseerde studiedag een lezing gegeven waarvan de onderstaande tekst de (enigszins bewerkte) weergave is. Zij bevat een nogal kritische en ietwat polemische beschouwing van het Voorontwerp die grotendeels voortkomt uit het feit dat de Commissie ervoor heeft gekozen om de moderne schuldsaneringsregeling als zodanig geheel te herzien, terwijl de structuur van het oude faillissementsrecht grotendeels in stand wordt gelaten.

1. Inleiding

Een mogelijke reden voor het verschil in benadering tussen het faillissement en de schuldsanering is de beperkte betrokkenheid van de meerderheid van de leden van de Commissie met deze nieuwe regeling. De Commissie heeft een hoog professorengehalte, want naast prof. Kortmann als voorzitter (Nijmegen), maakten ook prof. Vriesendorp (Tilburg), prof. Wessels (Leiden), prof. Couwenberg (Groningen) en prof. Winter (UvA Amsterdam) deel uit van de Commissie. Deze mannen zijn kenners van het faillissementsrecht en het ondernemingsrecht, maar hebben weinig affiniteit

met de schuldsaneringsregeling. Van Knüppe (voormalig topcurator en thans bestuursvoorzitter van Dexia Bank NV), Veder (advocaat bij De Brauw) en Tekstra (advocaat en fiscalist) is ook niet veel specifieke kennis van het schuldsaneringsrecht te verwachten. De kenners bij uitstek daarvan in de Commissie waren Van Apeldoorn (advocaat, maar ook nauw betrokken bij de wetgeving inzake de schuldsaneringsregeling) en Werkhoven (insolventierechter te Zwolle) en wellicht Van Achterberg (raadsheer bij het Hof Amsterdam en de enige vrouw in het gezelschap).⁶

2. De Commissie en de wetenschap

Sedert 1 januari 2007 ben ik niet meer als insolventierechter werkzaam. Desondanks sta ik nog in vele dossiers als rechter-commissaris benoemd; art. 14 en 287 Fw bepalen immers dat elk vonnis van faillietverklaring en schuldsanering de benoeming inhoudt van een der leden van de rechtbank tot rechter-commissaris. De wet voorziet echter niet in een procedure tot ontslag of vervanging van de rechter-commissaris. Dit bracht mij ertoe om in mijn boek over de schuldsaneringsregeling in een noot op p. 67 het volgende op te merken: 'Dit pleit ervoor om de positie van de rechter-commissaris insolventies op dezelfde wijze te regelen als die van de rechter-commissaris strafzaken. Deze wordt op grond van art. 46 RO door het bestuur van de rechtbank aangewezen. Daardoor is het niet langer nodig om een persoon in het vonnis aan te wijzen, maar kan volstaan worden met benoeming van de rechter-commissaris insolventies. De op dat moment door het bestuur als zodanig aangewezen rechters zijn gezamenlijk verantwoordelijk voor de behandeling van het zaaksaanbod. Dat neemt niet weg dat

Kluwer

a Wolters Kluwer business

elke beslissing door een individuele rechter-commissaris genomen en gedragen moet worden.' Geen slecht idee vond ikzelf, niet alleen vanwege de herbenoemingsperikelen, maar ook omdat de behandeling van insolventies steeds meer teamwork wordt en individuele benoemingen daarbij minder goed passen. In art. 2.2.8 van het Ontwerp wordt echter de formulering uit het oude wetboek onveranderd overgenomen. Nu ben ik natuurlijk realistisch genoeg om te begrijpen dat als ik iets voorstel, dat niet hoeft te worden nagevolgd, maar uit het Voorontwerp kan

Ondanks het hoog wetenschappelijk gehalte van de Commissie is er in de toelichting op het Voorontwerp slechts een handvol literatuurverwijzingen te vinden.

ik in het geheel niet afleiden of de Commissie van mijn alternatief heeft kennis genomen en zo ja, waarom zij dan toch de 'oude' regeling handhaaft. Ondanks het hoog wetenschappelijk gehalte van de Commissie (vijf hoogleraren) is er in de toelichting op het Voorontwerp van maar liefst 337 gedrukte pagina's slechts een handvol literatuurverwijzingen te vinden. Daarmee doet de Commissie alsof zij wetgever is, want die pleegt ook slechts heel sporadisch aan bronverwijzingen te doen. Dit zal voor de Commissie het voordeel hebben dat zij niet voor de voeten geworpen kan krijgen dat zij bepaalde bronnen over het hoofd heeft gezien, maar heeft voor de lezer het nadeel dat het Voorontwerp op punten apodictisch overkomt in plaats van als een afweging van verschillende belangen.

3. De Commissie en de praktijk

Art. 14 Fw bepaalt dat de griffier van de rechtbank aan de administratie der posten en der telegrafie kennis geeft van het vonnis met opgave van de last om de aan de gefailleerde gerichte brieven bij de curator te bezorgen. De rechtspraak is op dit moment zover geautomatiseerd dat de faillissementsgegevens uiterlijk een dag na de uitspraak naar het Bureau Internet-systemen en -toepassingen rechterlijke macht (Bistro) worden doorgemailed. Bistro stuurt die gegevens binnen 12 uur erna

(elektronisch) selectief (afhankelijk van het karakter van de mededeling) door naar het Insolventieregister, de staatscourant, de Kamer van Koophandel, het CBS en natuurlijk de TNT. In de loop van 2009 wordt de postbezorging in Nederland geliberaliseerd, hetgeen inhoudt dat iedereen een vergunning mag aanvragen om post te bezorgen. Nog toen ik secretaris was van Recofa, is bedacht dat Bistro aan al die postbedrijven alle postblokkades in één keer kon doorgeven. Alsdan zouden ook wijzigingen en beëindigingen van postblokkades via de griffier door Bistro aan alle vergunninghouders worden doorgegeven. In de nieuwe Insolventiewet ligt het dus voor de hand om de nu al vigerende praktijk dat de griffier van de rechtbank van de uitspraak mededeling doet, uit te breiden tot wijzigingen en beëindigingen (zoals art. 99 Fw overigens al toestaat). Wat schetst echter mijn verbazing: in art. 4.2.7a lid 1 gooit de Commissie het roer de andere kant om en bepaalt dat de bewindvoerder de in de uitspraak gegeven postblokkade onverwijld ter kennis brengt. Om hem niet teveel werk te bezorgen, hoeft hij dit alleen aan de bedrijven waarvan aannemelijk is dat zij post- of telecommunicatiediensten verrichten ten behoeve van de schuldenaar. In de toelichting wordt niet aangegeven wat de reden is voor deze inhoudelijke wijziging. Het geeft mij de indruk dat de Commissie weinig overleg heeft gezocht en gevoerd met de uitvoeringspraktijk (onder andere Recofa) om te bewerkstelligen dat haar ontwerp zo veel mogelijk bij de gewenste uitvoeringspraktijk aansluit.

4. De verdwijning van de schuldsaneringsregeling

De ingrijpendste wijziging in het Voorontwerp is ongetwijfeld de verdwijning van de schuldsaneringsregeling. Wat daarvan overblijft is de mogelijkheid om aan het einde van de insolventprocedure al dan niet voorwaardelijk een schone lei verklaring te verkrijgen. Die voorwaarde kan inhouden schuldbegeleiding na insolventie onder begeleiding van een door de rechtbank te benoemen schuldbegeleider. Teneinde de toegang tot de insolventprocedure te beperken, is een akkoordbehandeling buiten insolventie in het leven geroepen in combinatie veelal met de benoeming van een stille bewindvoerder. Was het nou nodig om de nog jonge wettelijke schuldsaneringsregeling zo radicaal te herzien? De regeling is immers nog piepjong en heeft zich onder enorme inspanningen van

politiek en praktijk ontwikkeld tot wat zij nu is.⁷ Opvallend daarbij is dat de Commissie wel aangeeft wat de voordelen zijn van de door haar gekozen oplossing, maar deze oplossing niet afweegt tegen alternatieve oplossingen.

Als argument om geen afzonderlijke ingang voor de schuldsaneringsregeling te houden, wordt gegeven dat de coherentie van het systeem daarmee is gediend. De Commissie zegt dat door het samenvoegen van faillissement en schuldsaneringsregeling een einde komt aan naast elkaar bestaande regels voor dezelfde onderwerpen en aan de vele, zelfs voor juristen vaak lastig leesbare verwijzingen in de ene regeling naar de andere regeling (p. 17). Dat argument op zichzelf acht ik onvoldoende zwaarwegend om een zo radicale wijziging te rechtvaardigen, zeker niet als bedacht wordt dat het Voorontwerp de toegang tot de insolventieprocedure voor particulieren veel verder opent dan ze nu staat. De oproep van de Commissie aan de politiek in haar missive van 29 juni 2006 om de voorgestane beperking van de toegang in de per 1 januari 2008 van kracht zijnde wetwijziging los te laten, doet wat onwettelijk aan. Het feit dat de politiek de oproep zonder omhaal naast zich neerlegde⁸, weerhoudt de Commissie er niet van om te volharden in haar eigen rechtsbeeld van het toekomstig insolventielandschap.

Nu is het altijd mijn indruk geweest dat faillissementsspecialisten niks moeten hebben van de schuldsaneringsregeling.⁹ Het is massawerk, er is niks mee te verdienen en het is gericht op sociale losers. Het wegschrijven ervan is dan gauw gebeurd. Met de schuldsaneringsregeling is het ech-

In art. 4.2.7a lid 1 gooit de Commissie het roer de andere kant om en bepaalt dat de bewindvoerder de in de uitspraak gegeven postblokkade onverwijld ter kennis brengt.

ter zoals met de meeste belangwekkende trends; deze worden gezet op de plaatsen waar de gevestigde orde niet aanwezig is. Zo is in de schuldsaneringsregeling het uitdelingsregiem afwijkend geregeld van het uitdelingsregiem in faillissement. Dat had

weer tot gevolg dat het retentierecht anders geregeld moest worden dan in het faillissement. Maar wat zien we: de Commissie stelt voor om het uitdelingsregiem in de schuldsaneringsregeling over te nemen in het faillissement, waardoor dit inhoudelijk verschil verdwijnt. Ook de stemverhouding in het akkoord was anders geregeld in de schuldsaneringsregeling. Maar ook die stemverhouding is overgenomen in het faillissement. De methodiek van het vrij te laten bedrag is ontwikkeld in de schuldsaneringsregeling en wordt in het Voorontwerp leidraad in elke insolventieprocedure. Wat met doorvoering van die wijzigingen alsdan overblijft, is één set bepalingen voor de gevolgen van insolventverklaring, bestuur en toezicht alsmede verificatie, uitdeling en akkoord. Alleen voor wat betreft de toelating, de duur van de regeling en de beëindiging ervan wijken het faillissement en de schuldsaneringsregeling op dat moment nog principieel van elkaar af.

5. Waarom geen verdere onderscheiding tussen faillissement en schuldsanering?

Mijn opmerking zojuist dat faillissementsliefhebbers weinig op hebben met de schuldsaneringsregeling, had niet de strekking om te bepleiten dat beide regelingen op één hoop moeten worden geveegd zoals in feite het Voorontwerp wil. Integendeel, wat mij betreft zouden beide regelingen nog verder onderscheiden mogen worden. We zagen al dat de regelingen juridisch sterk op elkaar lijken. Praktisch bezien zijn ze echter hemelsbreed verschillend. Ze verhouden zich in feite als sequel van het ondernemingsrecht tegenover het schuldhulpverleningsrecht. Dit komt zowel tot uitdrukking in de ondernemingsgerichte aanpak en benadering van de gefailleerde versus de op gedragsmatige en persoonlijke verplichtingen gerichte benadering van de gesaneerde alsmede in de persoon en beloning van de curator versus die van de bewindvoerder. Ik vind het daarom verdedigbaar om surseance en faillissement uitsluitend te reserveren voor rechtspersonen, vennootschappen en natuurlijke personen die een onderneming voeren en de schuldsaneringsregeling uitsluitend open te stellen voor natuurlijke personen die geen onderneming (meer) voeren. De enige oversteek tussen de ene en de andere regeling is van faillissement van de natuurlijke persoon wiens onderneming (in dat faillissement) is

geliquideerd naar de schuldsaneringsregeling voor het saneren van de persoonlijke restschulden. De vraag wat dan gebeuren moet met de natuurlijke persoon die niet bereid is om zich in een schuldsaneringsprocedure aan de voorwaarden te houden voor het verkrijgen van een schone lei, is

De ingrijpendste wijziging in het Voorontwerp is ongetwijfeld de verdwijning van de schuldsaneringsregeling.

dat hij dan niet in aanmerking komt voor enige insolventieprocedure: hij blijft overgeleverd aan het vrije spel van de crediteuren. Mij is gebleken dat het huidige beslag en verhaalsrecht buiten insolventie dermate onvriendelijk en doeltreffend is¹⁰ dat velen het als een bevrijding ervaren om eindelijk tot de schuldsaneringsregeling te worden toegelaten. Dit door mij geschetste alternatief ligt veel meer in lijn met de huidige ontwikkeling van het insolventierecht. Het geeft glasheldere toelatingscriteria met respectering van het bestaande onderscheid tussen beide regelingen en het beperkt de toegang tot de schuldsaneringsregeling zonder dat het faillissement vervuld wordt met nutteloze opheffers.

6. De verificatieprocedure

Mijn opmerking daarstraks dat faillissementsliefhebbers weinig op hebben met de trendsettende schuldsaneringsregeling, had wel de strekking om aan te geven dat zij geneigd zullen zijn om die trends onvolgende serieus te nemen. Ik meen dit in het Voorontwerp terug te zien. De les van de schuldsaneringsregeling was dat de procedures binnen de huidige faillissementswet niet meer van deze tijd zijn. De schuldsaneringsregeling is massarecht en elke oproep, publicatie en zitting die op zichzelf 'maar' tien minuten kost, legt bij 20 000 zaken een beslag op de rechterlijke organisatie van 200 000 minuten, oftewel landelijk een kleine drie fulltime krachten. Door het afwijkende uitdelingsregiem in schuldsaneringsregelingen werd ook direct duidelijk dat de verificatie- en uitdelingsprocedure veel te omslachtig zijn, niet alleen omdat het alle betrokkenen veel tijd kostte, maar met name omdat die tijdbesteding niet in verhouding meer stond tot de daarbij in het geding zijnde belangen. Het is in het Voorontwerp dus van des te

meer belang om deze verificatie- en uitdelingsprocedure te vernieuwen, omdat het daarin ook voor faillissementen gewijzigde uitdelingsregiem tot nog meer verificatie- en uitdelingsprocedures zal leiden. Ik vind het jammer dat dit slechts in beperkte mate is gebeurd. Het steekt mij dat de Commissie zonder enige remming de nog geen tien jaar oude Wsnp overboord kiepert, maar het te ver vindt gaan om de meer dan honderd jaar oude verificatie- en uitdelingsprocedure grondig op de schop te nemen. Ik zal dit nader toelichten.

In art. 328a Fw, zoals dit op 1 januari 2008 in werking is getreden, wordt de pro forma verificatieprocedure geïntroduceerd. Dit artikel is geïnspireerd op de Richtlijnen voor schuldsaneringen, waarin deze pro forma behandeling is opgenomen. Pro forma, omdat de wet de zitting nu eenmaal voorschreef. In art. 328a Fw is het pro forma karakter ervan letterlijk overgenomen. In het Voorontwerp gaat art. 5.3.3 weer iets verder dan art. 328a. Niet langer hoeft er een zitting geagendeerd te worden, maar de rechter kan bepalen dat de vorderingen als geverifieerd zullen gelden op een door hem vast te stellen datum. Zijn er wel betwiste vorderingen of wil een schuldeiser verschijnen, dan moet alsnog een algehele verificatievergadering worden georganiseerd. Voor mijn gevoel is dat nog steeds halfslachtig. In mijn artikel 'Weg met de verificatievergadering' dat in oktober 2003 in dit tijdschrift is verschenen, heb ik bepleit dat de bewindvoerder gewoon vorderingen mag verifiëren en de RC er alleen aan te pas komt als het gaat om betwiste vorderingen (een stuk van die tekst is in het

Het steekt mij dat de Commissie zonder enige remming de nog geen tien jaar oude Wsnp overboord kiepert.

kader van dit artikel opgenomen). Voor die vorderingen heb ik voorgesteld dat de rechter-commissaris een beschikking geeft over de toelating van de vordering, waartegen de schuldeiser beroep kan instellen. Het criterium waaraan getoetst zou moeten worden, heb ik beperkter voorgesteld tot: 'De vordering wordt erkend tenzij de aan de betwisting ten grondslag liggende feiten en omstandigheden zodanig zwaarwegend zijn dat toewijzing van de vorder-

De verificatieprocedure: schets voor een alternatief

Bij de beschrijving van de geschiedenis van de verificatievergadering constateerde ik dat bij de wetswijziging in 1893 een verschuiving van werkzaamheden plaatsvond van de RC naar de curator. Die ontwikkeling 'naar beneden' zou voortgezet moeten worden niet alleen van RC naar bewindvoerder, maar ook van bewindvoerder naar schuldeisers. Dat zou betekenen dat de verantwoordelijkheden van de schuldeisers aangescherpt worden en de inhoudelijke verificatie zoveel mogelijk door de bewindvoerder gedaan wordt. Alleen bij geschillen tussen bewindvoerder en een schuldeiser komt de RC in beeld. Praktisch gezien zou dit als volgt uitgewerkt kunnen worden.

a. De schuldeisers hebben een eigen verantwoordelijkheid om na bekendmaking van een schuldsanering (of steeds: faillissement) hun vorderingen bij de bewindvoerder ter verificatie in te dienen. Schuldeisers kunnen in theorie altijd op de hoogte raken dat hun schuldenaar in staat van insolventie verkeert. De toepassing van de schuldsanering wordt immers behoorlijk bekend gemaakt in staatscourant, lokaal dagblad¹¹ en – steeds belangrijker – op het internet. Daarnaast rust op de bewindvoerder de verplichting om de in de schuldsanering bekende schuldeisers aan te schrijven en uit te nodigen om hun vordering ter verificatie aan te bieden (art. 109). Tenslotte mag verwacht worden dat de bewindvoerder de schuldeisers, die gedurende de schuldsanering hun schuldenaar sommeren, van de schuldsanering op de hoogte stellen. De schuldeiser, die ondanks deze maatregelen dan nog niet van de schuldsanering op de hoogte is of door de bewindvoerder als schuldeiser herkend is, verzaakt ook in zijn eigen verantwoordelijkheid en verdient geen nieuwe kans om dat alsnog te kunnen doen. Alsdan is er geen reden om die schuldeiser opnieuw via afzonderlijke oproep en publicatie voor verificatie(vergadering) op te roepen (art. 109).

b. Op een gegeven moment (te denken valt aan een periode in de orde van zes maanden tot een jaar) zou de verificatiefase afgerond moeten zijn. Enerzijds verdienen schuldeisers een minimumtermijn, waarbinnen zij op de hoogte kunnen raken van de schuldsanering en hun vorderingen kunnen indienen, anderzijds is in het belang van een voorspoedige behandeling van een schuldsanering, dat na die minimumtermijn een definitieve lijst van erkende vorderingen kan worden opgesteld en de insolventieprocedure met uitdeling aan de rechthebbenden op die vorderingen kan eindigen. Het vorenstaande hoeft niet te betekenen dat schuldeisers hun vorderingen niet langer kunnen indienen, maar wel dat zij hun aanspraak op verificatie verliezen als de

schuldsanering in een bepaald stadium van afwikkeling is gekomen.

c. De bewindvoerder verifieert de ingediende vorderingen aan de hand van de administratie van de schuldenaar alsmede andere door de schuldeisers bij te voegen bewijsmiddelen (art. 111). Als de vordering erkend kan worden, zou deze onherroepelijk op een lijst met erkende vorderingen geplaatst kunnen worden. De betwisting van de vordering zou – na eventueel minnelijk overleg – bij gemotiveerde beslissing aan de schuldeiser kenbaar moeten worden gemaakt. Als voorziening tegen die beslissing lijkt een bezwaarprocedure bij de RC een passend rechtsmiddel (een variant op art. 69).

d. Waaraan moet de RC het bezwaar tegen de betwisting toetsen? Gelet op het kader waarbinnen de vordering geldend wordt gemaakt, is verdedigbaar dat de vordering erkend behoort te worden tenzij de aan de betwisting ten grondslag liggende feiten en omstandigheden zodanig zwaarwegend zijn dat toewijzing van de vordering in een civiele bodemprocedure niet aannemelijk is. Deze toetsing past qua snelheid en kosten beter bij het karakter van de insolventieprocedure dan de renvooiprocedure. Ter bevordering van rechtseenheid zou in afwijking van art. 67 hoger beroep bij het hof in plaats van bij de rechtbank opengesteld kunnen worden.

e. In het huidige recht kan een schuldeiser, wiens vordering niet op de verificatievergadering is geverifieerd (art. 127), alsnog erkenning van zijn vordering verlangen door bezwaar te maken tegen de uitdelingslijst (art. 186). Om deze onbekende schuldeiser daartoe de gelegenheid te bieden, moet niet alleen aan de geverifieerde schuldeisers bij brief meegedeeld worden dat die uitdelingslijst ter inzage ligt, maar moet dit ook in regionaal dagblad¹² en staatscourant gepubliceerd worden (art. 183, lid 3). Het komt mij voor dat deze herkansing voor schuldeisers om redenen als hierboven onder a. uiteengezet, achterwege kan blijven. Als dat zo is, hoeven alleen de door de bewindvoerder geverifieerde schuldeisers van de uitdelingslijst op de hoogte te worden gesteld en kan publicatie achterwege blijven. Dat laat onverlet de wenselijkheid om die uitdelingslijst als bijlage bij het eindverslag op te nemen.

Uit: H.H. Dethmers, *Weg met de verificatievergadering?*, *Tijdschrift voor Schuldsanering en Schuldhulpverlening*, oktober 2003.

ring in een civiele bodemprocedure niet aannemelijk is'. De Commissie gaat niet zo ver als ik wilde gaan. In art. 5.3.3 Voorontwerp wordt voorgesteld dat de rechter-commissaris kan bepalen dat een betwiste vordering rechtstreeks naar een comparitie wordt verwezen alsmede dat tegen de beslissing van de rechtbank op de renvooiprocedure hoger beroep niet zal zijn

toegestaan en de rechtbank dus in hoogste instantie beslist.

Het heeft mij overigens altijd gestoord dat de vordering van een schuldeiser die betwist wordt, toch naar de renvooiprocedure wordt verwezen, ook al verschijnt die schuldeiser niet op de verificatievergadering. Het zou mij tevreden hebben ge-

stemd als de Commissie had bepaald dat als de schuldeiser wiens vordering betwist is, niet op de verificatievergadering verschijnt, geacht wordt zijn vordering te hebben ingetrokken. Dat de Commissie deze stap niet heeft gezet, leid ik af uit art. 5.3.13 en 5.3.15. Bedacht moet worden dat de verificatievergadering misschien uitsluitend gehouden wordt omdat de

betreffende vordering betwist is. Aan het doel van die vergadering, te weten het beproeven van een schikking door de rechter-commissaris, kan niet worden toegekomen als de schuldeiser niet verschijnt. Hem wordt teveel eer verleend door dan alsnog de vordering te verwijzen naar de renvooprocedure. Pas als hij op die zitting verstek laat gaan, wordt hij geacht zijn vordering te hebben ingetrokken.

In de voorstellen uit mijn in 2003 geplaatste artikel wordt het recht van een crediteur

Het zou mij tevreden hebben gestemd als de Commissie had bepaald dat als de schuldeiser wiens vordering betwist is, niet op de verificatievergadering verschijnt, geacht wordt zijn vordering te hebben ingetrokken.

om de vordering van een medecrediteur te betwisten, opgeofferd aan een efficiënte verificatieprocedure. De vordering van een medecrediteur betwisten kan er immers toe leiden dat op de andere, dus ook de eigen vordering een hoger percentage wordt uitgedeeld. Die rechten zijn er de oorzaak van dat de bewindvoerder de lijsten met goedgekeurde en voorlopig betwiste vorderingen op de griffie moet laten neerleggen (art. 5.3.8 Voorontwerp), iedere schuldeiser op de verificatievergadering bevoegd is om aan de bewindvoerder omtrent elke vordering en haar plaatsing op een van de lijsten inlichtingen te vragen (art. 5.3.11 Voorontwerp) en dat vorderingen die minder dan twee dagen voor de verificatievergadering worden ingediend, alleen worden toegelaten als noch de bewindvoerder noch een van de aanwezige schuldeisers daartegen bezwaar maakt (art. 5.3.18 Voorontwerp).

Met betrekking tot na de verificatievergadering ingediende vorderingen heeft het Voorontwerp het recht tot indiening teruggedrongen. In het huidige recht kunnen vorderingen alsnog op een na de verificatievergadering gehouden schuldeisersvergadering worden ingediend (art. 173a en 178 Fw) en zelfs bij wijze van verzet tegen de uitdelingslijst nog worden geldend gemaakt (art. 186 Fw). In dit laatste geval

wordt er dan opnieuw een verificatievergadering belegd! Gelukkig bepaalt art. 5.3.18 Voorontwerp dat na de verificatievergadering vorderingen die dan nog worden ingediend, niet meer worden geverifieerd.

7. De uitdelingsprocedure

Ten slotte nog enige opmerkingen over de uitdelingsprocedure. De Commissie Insolventierecht laat ook deze procedure vrijwel ongemoeid. Ikzelf heb voor schuldsaneringen gesignaleerd dat enerzijds tot op de dag wordt bepaald hoelang de schuldsanering loopt (art. 349a Fw), maar dat anderzijds het einde ervan afhankelijk wordt gesteld van het verbindend worden van een uitdelingslijst. Stel dat er verzet wordt gedaan tegen de uitdelingslijst, waardoor de termijn een half jaar uitloopt. In die termijn valt een grote erfenis open. Valt deze dan in de boedel of niet? Kort en goed, het zou volgens mij logischer zijn om de insolventprocedure altijd te laten eindigen door een vonnis waarin dat wordt bepaald. De opheffing wegens gebrek aan baten, de homologatie van een akkoord en alle vormen van beëindiging van een schuldsaneringsregeling worden bij vonnis uitgesproken. Van deze zitting worden de schuldeisers op de hoogte gesteld en ter voorbereiding op die zitting zijn het salarisvoorstel en het concept financieel eindverslag (inclusief de concept uitdelingslijst) voor de schuldeisers beschikbaar, zodat zij hun bezwaren daartegen eventueel te berde kunnen brengen. Door het vonnis eindigt de insolventprocedure. Het uitdelen van het beschikbare actief over de geverifieerde schuldeisers is alsdan slechts een administratieve afwikkeling. Voor deze visie is in het Voorontwerp nog meer aanleiding omdat (zie vorige alinea) geen rekening meer hoeft te worden gehouden met de mogelijkheid van verificatie van nagekomen vorderingen. □

036, nr. 238). Dat project bleek echter te ambitieus, zodat de wet voor eenvoudige invoering vatbare onderdelen als wetsontwerp 27 244 op 15 januari 2005 in werking zijn getreden (met name betrekking hebbend op vereenvoudiging publicatieverplichtingen, invoering landelijk insolventieregister en vereenvoudiging akkoord in faillissement).

- 5 Er is een speciaal themanummer aan gewijd van het *Tijdschrift voor Insolventierecht* (2008/2). Ook is het mogelijk om op de website van het ministerie van Justitie commentaar op het ontwerp te geven.
- 6 Mr. van Apeldoorn is overleden. Na vertrek van mr. Achterberg en prof. Couwenberg (*Staatscourant* 2008, 164) zijn prof. Verstijnen (faillissementsrecht Groningen) en Bouwens (arbeidsrecht VU Amsterdam) (*Staatscourant* 2008, 182) toegetreden.
- 7 In deze zin ook – meer genuanceerd en onderbouwd – R.H.C. Jongeneel in zijn instructieve artikelenreeks over het Voorontwerp in *SchuldSanering* 2008, nrs. 2, 3 en 4.
- 8 Zie de brief van de Minister van Justitie aan de Voorzitter van de Tweede Kamer van 19 september 2006, Handelingen II 2006-2007, 29 942, nr. 9.
- 9 Dit lijkt ook de opvatting van N.J.H. Huls, Het Kortmann-uniform past de schuldsanering niet, *SchuldSanering* 2008/3, p. 1-6.
- 10 Zie het rapport van de Landelijke Organisatie Sociaal Raadslieden, Mensen met schulden in de knell, misstanden bij de invordering van schulden. Op internet onder andere gepubliceerd bij <http://www.rijnstad.nl/schulden/mensen-met-schulden-in-de-knell.html>
- 11 De publicatie in lokaal dagblad is bij wetswijziging van 15 januari 2005 (*Staatsblad* 2005, 10) vervallen.
- 12 Zie de vorige noot.

1 Auteur van het boek 'Van schuldsanering tot schone lei', *Ars Aequi* 2005.

2 De tekst van dit Voorontwerp is te vinden op http://www.justitie.nl/images/Voorontwerplnsolventietwet_tcm34-87549_tcm34-90173.pdf en is, enigszins optimistisch, uitgegeven in de subreeks Geschiedenis van de Faillissementswet (deel 2/IV) van het Onderzoekcentrum Onderneming en Recht, Kluwer 2007.

3 Besluit instelling Commissie insolventierecht, *Staatscourant* 2003, 80. De Commissie was ingesteld voor de duur van vier jaar, welke termijn met twee jaar is verlengd (*Staatscourant* 2007, 129).

4 De minister had de instelling van de Commissie al in een brief aangekondigd in het kader van de Werkgroep Raaymakers, die zich ook bezig hield met de flexibilisering en vereenvoudiging van het insolventierecht (*Kamerstukken II* 2001-2002, 24